

БРОЙ 1838

Культурна обнова - 8 VI 1939
"Борба"
ЮБИЛЕЙНО ЧЕСТВАНЕ
НА НИКОЛАЙ РАЙНОВ
В ПАРИЖ 1939

ИНСТИТУТ ЗА ЛИТЕРАТУРА - БАН
СОФИЙСКА ГРАДСКА
ХУДОЖЕСТВЕНА ГАЛЕРИЯ

130 години от РОЖДЕНИЕТО
НА
**НИКОЛАЙ
РАЙНОВ**

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
3 април 2019 г. - Софийска градска
художествена галерия
ул. „Ген. Гурко“ 1
4 април 2019 г. - Институт
за литература - БАН

събитие **2019**

Облачен ден, 1939

Из словото на Светлозар Игов:

...Николай Райнов е доста пострадал през 1938-39 г. Неговият юбилей е забранен...

...Николай Райнов си отмъщава след 9-ти септ. 1944 г. Тук искам да кажа: За Народния съд дали той е творение на комунистите? Той е, разбира се, използван от комунистическия режим. Но Народният съд е създаден под натиска на съюзниците САЩ, Англия, Франция и разбира се Съветския съюз. Първо такива саморазправи с колаборационисти и понякога дори много жестоки има в Франция*. Може да прочетете в творба на Симон дьо Бовоар, където без съд и присъда биват избивани и се гаврят с десетки хиляди хора смятани за колаборационисти. В Народния съд в Белгия, която между другото не е била съюзник на Хитлер, е имало 53 000 души обвинени, а в България са били 15 000, ако не се лъжа с 2900 присъди от които смъртни са изпълнени 1000. Така че тези Народни съдове след Втората световна война с големи саморазправи не са някакъв български патент. Те са били навсякъде...

...И аз не ги оправдавам, защото не съм привърженик на смъртното наказание...

...Ако се запитаме какъв точно е бил Николай Райнов, аз мисля, че той е бил мечтател, и пустинник, и еретик, и бунтовник, и скептик...

*La justice de peuple 1944-1948: <http://brautjeanpaul.unblog.fr/2014/08/07/des-tondues-et-collaborateurs/>

Short Message Service (SMS) 3-4. април. 2019
from Ieshu bar Ioset + Vlad
До Конференцията ИЛ-БАН
130 г. Николай Райнов - „Боготворецът“

Ако ще не биде ясно,
„Боготворец“ Мой прекрасен
е ли РАЙНОВ ИЛ' РАЙНОВ,
бий Душата гръмогласна
тилилейски ляво-дясна
с модернизъм ИЛ' любов.
Иешу бар Йосеф

SMS Доказателството!!!
Иешу е възкръснал, за да
чества 130 г. на твореца

ЮБИЛЕЙНО ЧЕСТВАНЕ НА ПИСАТЕЛЯ НИКОЛАЙ РАЙНОВ

Париж юни 1939 г.

Кръга на българските интелектуалци в Париж устрои на 26 май тържествено юбилейно честване на писателя Николай Райнов. Честването на тоя писател именно в Париж има двойно значение. В Париж писателят е черпил най-много от голямото художествено наследство на миналото. И тук в Париж това честване можа да стане свободно и непринудено. То се превърна на честване на свободната писателска и човешка съвест. В едно обществено – културно тържество.

Три беседи бяха изнесени. Първата бе посветена на творчеството на писателя. Говори г. Лъчезар Станчев. С възторжени думи той обрисова широката творческа дейност на писателя, като се спря по-основно върху историческите му творения и особено на романа му „Между пустинята и живота“.

Г-н Ангел Вълчанов даде анализ на художественото творчество на Н. Райнов. Той взема случая Райнов за да подчертае задачата на писателя в общественния живот за културата и прогреса както и необходимостта от свобода за твореца. Затова той се отнесе критически към мистиката в творчеството на писателя и неговия метод на третирана историята. Той разгледа последните изказвания на Н. Райнов върху изкуството, войната, значението на изкуството и твореца, изоставяне на теорията на чистото изкуство и пр.

Бяха прочетени някои откъслци от творенията на писателя от г. г. С. Сърчаджиев и Кр. Мирски.

Тържеството беше председателствувано то г. Боян Дановски, който откри с няколко прочувствени слова литературната вечер. Той изказа радостта си от дейността която се развива от българите в Париж, дейност без дрязги в пълна единодушие - широка културна дейност.

След свършека на тържеството бе отправена приветствена телеграма до юбиляра със следния текст: „Българите в Париж скромно честваха вашата художествена и обществена дейност. Привет към един от първенците на българската народна съвест.“ Тая телеграма беше подписана от името на кръга на българските

Защо не се е случва в София
 в 1939 г. - най-успешната
 за Царство България?

ЮБИЛЕЙНО ЧЕСТВУВАНЕ НА ПИСАТЕЛЯ НИКОЛАЙ РАЙ- НОВЪ

Кръга на българските интелектуалци в Париж устрои на 26 май тържествено юбилейно честване на писателя Н. Райнов. Честването на тоя писател именно в Париж има двойно значение. В Париж писателят е черпил най-много от голямото художествено наследство на миналото. И тук в Париж това честване можа да стане свободно и непринудено. То се превърна на честване на свободната писателска и човешка съвест. В едно обществено – културно тържество.

Небесната душа на свръхмодернизма и Николай Райнов

Тилилейската¹ нравоучителна притча – роман „Между пустинята и живота“² от Николай Райнов вековно рдва ценителите с поука чрез същини на модернизма: Слънце, Душа, Дух, Бог, Син божи, Свръх човек, Човек и Хора. Светлозар Игов смирено определя тази притча като: „интересен опит да се създаде български философско- стилизиран роман за Исус Христос“³.

С удоволствие може да се усети, че устоите на приказното действие на притчата са между Слънцето (Светило) и Душата. Това Слънце, което е интуитивният първичен реален фактор за синовно преклонение на Човека към силата от божествено приказното в „Апокалипсиса на Йоан“:

„ГЛАВА 1. ... Стих 16. Той държеше в дясната Си ръка седем звезди, а от устата Му излизаше двустър меч; лицето Му сияеше, както слънце сияе в силата си...“

След две хиляди години Фридрих Ницше в „Тъй рече Заратустра“⁴ търси опора в Слънцето за начало на свръхчовешката своя притча – приказка:

„... Когато навърши тридесет години, Заратустра напусна родината си и родното езеро и се оттегли в планината. Цели десет години той не се умори да се наслаждава на своя дух и на самотата си, но накрай сърцето му се обърна – и един ден той се вдигна още в ранни зори, застана пред слънцето и му рече тъй:

...О, ти, огромно светило! Щеше ли да познаеш истинското щастие, ако не бяха тези, които огряваш със светлината си?...

...Виж! Аз съм преситен от мъдростта си – като пчела, претоварена с мед; трябва ми ръце, които се протягат към другите...“

...Затова аз трябва да се спусна в низината, както правиш ти вечер, когато снизхождаш над морето и занасяш светлина и в долния свят, о, ти пребогато светило!...“⁴

30 години след Ницше Николай Райнов в своята човешка притча издига обобщение:

...Човек не знае по-велико от слънцето, защото - едва отворил очи – погледът му среща лъчите на огромното светило, а галилейците казват и днес на мълнията огън на Елиас...“²

Ако се сравнят хронологично трите притчи по отношение на съдържанието на думата Слънце (Светило) се установява съответно наличие: 12 пъти от 10 050 думи = 0,12 %, 61 пъти от 100 784 думи = 0,06% и 81 пъти от 108 199 думи = 0,074%. Може да се обобщи като насока около два пъти намаление на ползването в проценти.

Културен живот в. "Заря", 8.6.1939 г., брой 5838 Български новини в Париж

Париж юни 1939 г.

Българското културно – просветно д - во „Амикал Бюлгар“, устрои на 14 май в своя салон литературно четене, в което взеха участие г. г. Лъчезар Станчев, Иван Вельов, Ангел Вълчанов, Борис Делчев.

Участваха също така и г-жа Флора Петрова (сопрано) и г. Кръстьо Мирски.

Г-н Борис Делчев прочете извънредно интересна беседа върху „Героика на масовата литература“, беседа, която предизвика жив интерес сред публиката.

Г-н Лъчезар Станчев прочете две нови стихотворения, едното от които „Гребци във Венеция“, посрещнати с големи аплодисменти от аудиторията.

Г-н Ангел Вълчанов прочете две сърдечни стихотворения.

Г-н Кръстьо Мирски прочете една оригинална статия (есе) от Илия Бешков – „Мисли за Ботева“ Същият декларира стихотворението „Песен за родината“.

Г-жа Флора Петрова изля с темперамент „Я надуй дядо кавала“, „Недей ме пита“, „Свекърва“ и една своя композиция.

Тая първа инициатива на д-вото „Амикал Бюлгар“ се посрещна с голяма симпатия и интерес от българската колония в Париж. Интересът към родната реч, към родното изкуство е голям. „Амикал Бюлгар“ идва да задоволи тоя интерес, и въобще върши тази полезна просветна и родолюбива дейност.

БОТЕВ ЛИСТ В ПАРИЖ

На 24 май излезе от печат специалният Ботев лист, издание на д - во „Амикал Бюлгар“ Студентското дружество и Кръга на интелектуалците.

Съдържанието на този лист е твърде разнообразно и интересно. Освен уводна статия посветена на Ботев, първата страница съдържа и едно есе от Илия Бешков. На Ботев са посветени и още две малки бележки от Чачо Тодоров и Чандар. В една основна статия Борис Огин разглежда Великата френска революция.

Листът съдържа стихове от Лъчезар Станчев (Моя народ), Иван Вельов (Раздяла) и от Ангел Вълчанов (Химн). Една статия е посветена студентите „Ботев и студентите“ от Лалю Ганчев. Освен тия материали съдържа материали от Ботев „Патриот“, две писма и гатанки.

Париж, юни 1939 г.
 Българското културно – про-
 светно д-во „Амикал Бюл-
 гар“ устрои на 14 май в
 своя салон литературно чете-
 ние, в което взеха участие г. г.
 Лъчезар Станчев, Иван Вел-
 вов, Ангел Вълчанов, Бо-
 рис Делчев.
 Участваха също така и г-жа
 Флора Петрова (сопрано) и г.
 Кръстьо Мирски.

ИНСТИТУТ ЗА ЛИТЕРАТУРА – БАН
 СОФИЙСКА ГРАДСКА
 ХУДОЖЕСТВЕНА ГАЛЕРИЯ

130 години от РОЖДЕНИЕТО
 НА
**НИКОЛАЙ
 РАЙНОВ**

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
 3 април 2019 г. – Софийска градска
 художествена галерия
 ул. „Ген. Гурко“ 1
 4 април 2019 г. – Институт
 за литература – БАН

събитие 2019

Това може да бъде тълкувано като намаляване в притчтите на значението на Слънцето – първоизточник на божественото.

Да зададем въпроса, щом като думата Слънце намалява своето присъствие, дали се случва същото и с думата Душа?

При хронологично сравнение от трите притчи по отношение на съдържанието на думата Душа се установява съответно ползване: 3 пъти от 10 050 думи = 0,03 %, 170 пъти от 100 784 думи = 0,17 %, 434 път от 108 199 думи = 0,40 %.

Резултатът може да бъде оценен като явно силно общо 13,33 пъти увеличение на значението на думата Душа – изразител на човешкото самосъзнание и самоуважение.

Радостно е, че като отправна точка за силното прогресивно нарастване на значението на Душа (синоним на Човек и Хора) в съвременния свят стои с положително значение притчтата на Николай Райнов.

Нище в своята притча прави опит за издигане на човека чрез формула за Свърхчовека равен на Бога, а Райнов постига връх чрез заместване на Бога със същността на Душата на човека.

Владимир Трендафилов най-вече изважда затворената душа на „Явлението Николай Райнов“⁵ чрез екстремен анализ:

„...Наставникът на Райнов, но и едновременно с това зъл гений, е Нище — той го вдъхновява да напише „Богомилски легенди“, но и пак той го ограничава в есеистичен себевизказ, не го научава да се раздипля в интересен разказ. Вероятно Нище също така му е дал със своя „Заратустра“ идеята или куража да се зарови в миналото и да търси там, само там, примери за величие и мъдрост, внушил му е презрение към делника и съвремените. Но Нище воюва с действителността, а Райнов се опитва да избяга от нея, да се направи, че не я вижда, и да заживее само сред чисти стойности, сред същини. Този негов импулс ражда множество от красиви пасажи и образи, но същевременно го прави прекалено излъскан, за да се задържи върху него за по-дълго време погледът на читателя, прекалено затворен около душата си, за да може да пропусне при нея душата на същия този явно нуждаещ се от нещо читател...“⁶

Вече на сто години е надеждата да се появи тълкувател на същината на душата у Райнов, който да направи съвременен „толчок“ според речника на световните руски думи на Бърджис визуализирани от Стенли Кубрик в „Портокал с часовников механизъм“, за да ни убеди да станем безусловни поклонници на притчтата на Райнов.

Светлана Стойчева чрез вникване в „Окултният символизъм на Николай Райнов“⁷ заключава:

„...Именно интересът към екстраординарното и свръхсетивното познание се оказва контекстът на модернизма, който обръща погледа „навътре“ - като радикално светогледно превращение. Райнов го формулира по-добре: „вместо душата да се изнася навън, вселената трябва да се внесе в душата и да добие загледните багрени приливи на вечното...“⁸

Подобно внасяне в Душа съвсем реално е постигнато литературно 10 години след „Между пустинята и живота“, когато 22-годишен заплнен от притчтата, получава награда от СБП за дебютна

стихосбирка със сонет, в който поетично се желае сливане с **капката, частица от небесната душа**:

От синята небесна тишина порониха се чисти едри капки, затупаха в праха, по мойта шапка и на ръката ми се спря една.

Тя е дошла от толкова високо, та нейното око е още чисто, защо смени лазурите дълбоки със тоя прах ти, бисерно мънисто?

Дали помисли, че и тука има лазури, вечност в погледа под шапката? Ако е тъй, напразно си дошла,

че те са тука тъй непостижими. Докосвам устни и изпивам капката, частица от небесната душа.⁹

(„Капка“ из Станчев, Лъчезар. Безшумни дни, С., 1930.)

Едвин Сугарев проникателно и също поетично търси контекста на сливането със „световната душа“ у „боготърсачът богоборец“ Райнов:

„... Пътят към надвlastния, единен човешки дух, към „световната душа“ е и път на страданията...“

... Без значение, дали се концентрира върху мита, древността и съвременния живот, неговата проза дава израз тъкмо на „сънните долавяния на разтопени видения, бродещи по границата, дето душата се слива с всичко“, и на „неоформени надничания във вечността...“¹⁰

Действително в текста на Николай Райнов духът - Душата на човека е представена в дефинитивно единство:

„... Духът на Бога и духът на човека — са едно. Два духа няма. Много духове бъдат вадат само бездушните. Един е духът на всички хора...“¹¹

Поетът, който величае капката като „частица от небесната душа“ след още 10 години в 1939 публично прави признания за своята радост и импулс от притчтата на Райнов, което е отразено във вестник „Заря“ с подчертаване, че това се случва в Париж, защото в България тогава, това не е било възможно поради управляващия октопод:

„... **ЮБИЛЕЙНО ЧЕСТВАНЕ НА ПИСАТЕЛЯ НИКОЛАЙ РАЙНОВ**

Кръгът на българските интелектуалци в Париж устрои на 26 май тържествено юбилейно честване на писателя Николай Райнов. Честването на тоя писател именно в Париж има двойно значение. В Париж писателят е черпил най-много от голямото художествено наследство на миналото. И тук в Париж това честване можа да стане свободно и непринудено.

Три беседи бяха изнесени. Първата бе посветена на творчеството на писателя. Говори г. Лъчезар Станчев. С възторжени думи той обрисова широката творческа дейност на писателя, като се спря по-основно върху историческите му творения и особено на романа му „Между пустинята и живота“.

Г-н Ангел Вълчанов даде анализ на художественото творчество на Н. Райнов... Бяха прочетени някои откъслечи от творенията на писателя от г. г. С. Сърчаджиев и Кр. Мирски...

Издава Канал „Бивалица“ за литература * 2019 * stance.eu

След свършека на тържеството бе отпразнена приветствена телеграма до юбиляра със следния текст: „Българите в Париж скромно честваха вашата художествена и обществена дейност. Привет към един от първенците на българската народна съвест...“¹²

В своите спомени Кирил Кръстев разкрива, кои са били фигурите в честването на Райнов в Париж:

„...Предвоенните 1938—1939 г. събраха доста българи — художници, интелектуалци, писатели — в Париж... Така през есента на 1938 г. в Париж се събрахме доста хора от българската интелигенция: писателите Лъчезар Станчев и Асен Разцветников, художниците Илия Бешков, Ненко Балкански, Преслав Кършовски и Цветана Мицева, Янко Анастасов...“¹³

Ако трябва да потърсим в Париж посока се развива литературата след тласъка - толчок от творчеството на Райнов можем да потърсим следващата стъпка в заместването на думата Душа с думата Човек, синоним на Хора у Георги Марков:

60 години след притчтата на Райнов, Георги Марков - двустранният дисидент спрямо Желязната завеса, майсторът творец на социалистически реализъм и капиталистически задочно репортажен оптимизъм разобличава всички управляващи октоподи и се възхищава на хората - творци в невъзможна за публикуване притча в писмо от 1977 г.

Това се случва само 10 години преди Горбачов да разбие Желязната завеса и да пренесе и издигне демократичния социализъм, като световна и най-вече европейска реалност. Нека да се поклоним доземи на Димитър Бочев, че е жертвал своите правотворни на „Радио Свободна Европа“ възгледи и е предоставил за публикуване тази притча на Марков 1999 г.

Марковата притча на свръхмодернизма повлияна от предшественици като Н. Райнов е най-добре да бъде възприемана като **Убийственото ЗАВЕЩАНИЕ на Георги Марков** за октоподите и Душата:

„...Но я се опитай да изкажеш мнение в „независимия“ вестник ТАИМС, или в независимото Би Би Си? Имаш много здраве от пробитата шапка на демокрацията. Там, но както и в „Работническо дело“, трябва да се съобразиш с линията на вестника или радиото...“

...Все повече ме смайва впечатлението, че истинската болест на нашето време не е нито комунизъмът, нито капитализъмът, нито тероризъмът, нито каквито и да са революционни и контрареволуционни евангелия, а главно (може би дори единствено) това мръсничко, подличко, егоистично добре маскирано, добре гарнирано чувство да си осигуриш твоето живуркане, като се присламиш към някой октопод, който има нужда от тебе да му чистиш пипалата...“

... творецът не се подчинява лесно, той не е добър служител, той не е примерен чиновник, който казва сладникаво усмихнат „да, сър!“...¹⁴

Особено интересно е, да се проследи ползването на думата Душа у Райнов и нейното съответствие с равнозначната дума Хора у Марков: Душа се среща 434 пъти от 108 199 думи = 0,40% и Хора 10 пъти от 1460 думи = 0,68%. Забелязва се

увеличение на процента на ползване с 1,7 пъти. Може да се обобщи, че притчтата се развива към все по-голямо уважение към значението на Душата на хората и свръхтворците.

Феноменално е, че Райнов в своята притча успява пророчески в стила на модернизма да предскаже съдбата на „супер амбициозния“ Марков:

„...Не трябва ли творецът като пъстра прозира на перепурда да търси багрите гънки на светлината - и накрай да загине в пламъка?...“

... Вие казвате: царете избиват пророците, съновидците и песнотворците. Не казвам ли това и аз? Наистина няма по-високо от това - да си пророк, съновидец или песнотворец...“¹⁵

В своето време, Райнов чрез притча окрилява възможността, без да се принизява Бога, Човекът да се превърне във водач в полза на хората. Тази творба се явява важна литературна и читателска основа за успеха на съвременни разказвачи на притча в роман: световният Пауло Куельо с „Алхимикът“ и нашият Милен Русков с „Чамкория“.

Същината на тилилейската притча „Между пустинята и живота“ от Николай Райнов е щастлив толчок за човека чрез небесната душа на свръхмодернизма.

1. Елин Пелин. Гори тилилейски, 1919.
2. Игов, Светозар. История на българската литература, Изд. „Сиела“, С., 2001.
3. Райнов, Николай. Между пустинята и живота. С., 1919.
4. Нище, Фридрих. Тъй рече Заратустра, Превод Жана Николова-Гълъбова, Изд. „Христо Ботев“, С., 1990.
5. Трендафилов, Владимир. Явлението Николай Райнов. Лит. мисъл, 1991, № 8.
6. Стойчева, Светлана. Окултният символизъм на Николай Райнов. Годишник на Филологически факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“, стр. 45-50, 2007.
7. Станчев, Лъчезар, „Капка“, подбор Св. Игов, изд. Жанет 45, 2019.
8. Сугарев, Едвин. Н. Райнов – боготърсачът богоборец. Карина М, 2007.
9. В. „Заря“, Културен живот - Български новини в Париж, 8.6.1939, брой 5838.
10. Кръстев, Кирил, „С българи в Париж“ из Спомени за културния живот между двете световни войни, София, БП, 1988.
11. Марков, Георги. Аз бях той, Изд. Продуцентска-къща“2-1/2“, 1999.

Вл. Л. Станчев

